

Великоднє послання владик УГКЦ у Польщі

Всесвітлішим, всечеснішим і преподобним отцям, преподобним
ченцям і черницям, дорогим у Христі мирянам
Української Греко-Католицької Церкви в Польщі

*«На божественній сторожі богомовний Аввакум хай стане з нами
і покаже світлоносного Ангела, що ясно говорить: „Днесь — спасіння
світові, бо воскрес Христос, як Всесильний”».*

Христос Воскрес! Дорогі Брати і Сестри!

У великодню неділю вранці, в пасхальній Утрені, ірмос четвертої пісні канону згадував Аввакума, одного з дванадцяти пророків, яких називаємо «меншими». А це тому, що третя глава книги цього пророка є біблійною основою саме для четвертої, з загального числа дев'яти, пісень канону Утрені у візантійській традиції. Аввакум, за словами ірмоса, має стати з нами

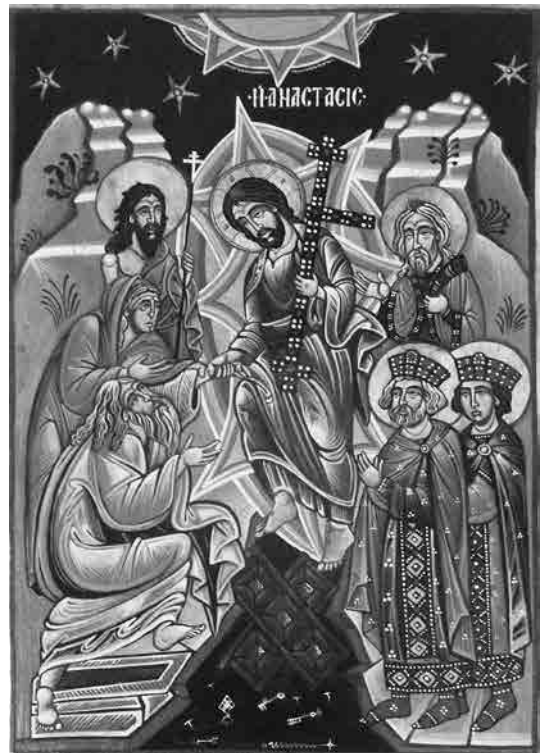
і показати ангела, який ясно говорить про спасіння, яке принесло світові воскресіння Христове.

Сьогодні ми станьмо з Аввакумом, переносячись в його епоху, бо те, що він говорив до Бога, і відповіді, які почув від Нього, є для нас надзвичайно актуальними. Про самого пророка знаємо небагато. Його книга постала в роках (Продовження на 2 сторінці)

У номері читайте:

- Великоднє послання владик УГКЦ у Польщі
- Як греко-католики святкували Великдень у підпіллі
- Перемиський Владика Іван Снігурський
- Проща трьох єпархій УГКЦ до Пратулина
- Графиня Софія Людвіка Цецилія Констанція з Фредрів Шептицька
- Отець митрат Мирослав Ріпецький — 50 років від упокоєння
- Великодні Свята 2020-2023 — із записків у щоденнику Владики Володимира Романа Ющака ЧСВВ
- Мирон Сич — приятельський спогад
- Великодні Дзвони

Христос Воскрес! Воїстину Воскрес!

Небеса достойно нехай веселяться, земля ж нехай радіє,* нехай святкує увесь видимий світ і невидимий,* Христос бо воскрес — радість вічна!*

Всі і Твій народ

У Велику суботу, на Вечірні з Літургією св. Василя Великого, службі, яка була колись пасхальним чуванням візантійської Церкви, читається адекватне до характеру цього богослужіння Євангеліє — про місійний наказ, який воскреслий Христос дав своїм учням. Він сказав: «Дана мені всяка влада на небі й на землі. Ідіть, отже, і зробіть учнями всі народи: хрестячи їх в ім'я Отця і Сина і Святого Духа; навчаючи їх зберігати все, що я вам заповідав. Ось я з вами по всі дні аж до кінця віку» (Мт 28,18–20).

Святкуючи Різдво і Богоявлення, ми співали слова з пророцтва Ісаї: «З нами Бог, зрозумійте народи, і покоряйтеся, бо з нами Бог» (див. Іс 8–9). Коли наближався Великий Піст, у М'ясопусну Неділю, ми чули Євангеліє про страшний суд. В ньому написано, що перед

Синодом Людським зберуться «всі народи» (Мт 25, 32). Вже у Великому Пості, звершуючи Час шостий, ми співали тропар, в якому мовиться про спасіння вчинене Христом, який «простерши на хресті пречисті руки, зібрав всі народи». Протягом літургійного року, звершуючи утреню 3-го гласу, чуємо в стихирі на псалмі похвальнім: «Прийдіть усі народи, і зрозумійте силу великої тайни».

Мабуть забракло б місця в цьому «Благовісті», якби зачитувати всі місця з Біблії і літургійних текстів, в яких мовиться про народи. Бо в дійсності ні Біблія, ні літургія, не знає нічого на зразок абстрактного поняття «людство». Той факт, що існують народи, не є помилкою, але виявом волі Творця, про що читаємо в книзі Второзаконня (в трохі (Закінчення на 5 сторінці))

Великоднє послання владик УГКЦ у Польщі

(Продовження з 1 сторінки)

609-598 до Різдва Христового. В його країні, Юдейському царстві, панувало насильство і зло, сильні гнобили слабших, стан внутрішнього розпаду поглиблювався. І тут потужний і жорстокий сусід вирішив підкорити Юдейське царство. Аввакум насмілюється питати: «Докіль, о Господи, буду взивати — і ти не вислухуєш? Кричатиму до тебе про насильство — і не рятуватимеш?» (1,2). Цей пророк, як жоден з пророків перед ним, наважується на, ми сказали би, зухвалість: вимагає від Бога звіту з того, як керує історією світу. Пророк не заперчує, що в Юдейському царстві ширився гріх, але чому Бог карає лукавих ще гіршими від них поганськими завойовниками, чому складається враження, що хоче, щоби несправедливість запанувала над народом, який Він вибрав собі споконвіку?

Перерахувавши всі нещастя, які довелося пережити його народові, Аввакум говорить: «Я стану на моїй сторожі, стоятиму на моїй башті і виглядатиму, щоб подивитись, що він мені скаже й що мені відповідь з приводу моєї скарги» (2,1). У відповідь почув, щоби видіння, яке отримує, записав і вирізьбив, щоби навіть як забариться його втілення — чекати, «бо воно збудеться неодмінно, не запізниться» (2,3). Аввакум серце лукавого називає бундючним і нещирим, тоді як «праведний житиме своєю вірою» (2,4). Після цього чуємо багаторазове «горе», яке в контексті книги є скероване до загарбників: «Горе тому, хто накопичує те, що йому не належить», хто проливав людську кров і чинив насильство над краєм, «горе тому, хто здирством наживає добро для свого дому», хто зганьбив власний дім, винищуючи численні народи, «горе тому, хто будує місто на крові й засновує фортеці на злочинах». Видіння передвіщає, що вчинене зло немов бумеранг вернеться до кривдника: «Насильство, яке ти вчинив знищенням тварин на Ливані, тебе вкриє соромом, сповнить тебе жахом — а найбільше за людське кровопролиття, за наруги над країнами й над містами та над тими, котрі в них мешкали» (2, 17).

Аввакум щирим серцем прийняв слова про те, щоби терпеливо чекати

на здійснення видіння. Його відповіддю є молитва, в якій, величаючи Бога, просить його, щоби так, як в минулому, оживив свої величні діла спасіння для народу. Трохи в душі принципу «око за око, зуб за зуб» пророк мовить: «Я жду спокійно на день нещастя, щоб упало на народ, який на нас нападає» (3,16). Але найважливішими словами, вершиною віри і уповання на Бога є те, що говорить Аввакум на закінчення своєї молитви: «Тому хоч би не розцвіла смоківниця й не було врожаю на виноградній лозі; хоч би не вродило оливкове дерево й не було врожаю в полі, хоч би не стало овець у кошарі та скотини в стайнях — то й тоді радітиму в Господі, веселитимусь у Бозі мого спасіння! Адже Владика Господь — моя сила!» (3,17-18). Попри досвідчені в житті страждання, попри смерть невинних і втрату матеріальних основ життя, наш пророк не падає духом, не дозволяє зневірі запанувати в його серці!

Дорогі у Христі!

Як християни, як вірні Української Греко-Католицької Церкви, як громадяни України чи люди, котрі відчують свою причетність до українського народу, мусимо підвестися на цю вершину віри, уповання і витривалості. Адже вже третій рік, коли святкуємо третій Великдень в умовах повномасштабної війни, те що діється в Україні є протилежністю того, що ми оспівували в пасхальній Утрени: «Нині все наповнилося світлом, і небо, і земля, і глибини підземні». За прикладом Аввакума, виявляючи духовну зрілість, ми покликані до подвигу християнської непохитності, щоби спромогтися дати таку ісповідь: хоч замість світла настала темрява, хоч молоді чоловіки і жінки, як співнаслідники благодаті життя, замість радості зі своїх дітей переживають горе смерті, хоч мільйони українців опинилися далеко від своєї Батьківщини, хоч лютий ворог руйнує і палить нашу землю, хоч перелік нещастя і страждань чоловіків і жінок всіх поколінь здається нескінченним — я не покину віри в Бога, який у Христі об'явив себе як любов, не зневірюся в Його провидінні, яке керує історією всіх народів і кожної людини, ніколи

не стану подібним до тих, які, поводячись як нелюди, хочуть позбавити нас національної і церковної тотожності, а «упорствуючих» вбити. Попри все радітиму, також крізь сльози, в Господі, веселитимусь у Бозі мого спасіння! Адже Владика Господь — моя сила.

Пророк Аввакум, пишучи про людину лукаву, в якій нещире серце, протиставив її людині праведній, яка вірою своєю буде жити (2,4). Апостол Павло в своїх посланнях цитував ці слова на підтвердження пріоритету чесноти віри-вірності в житті християнина. Звернімо увагу, що в нашій Літургії не лише в Мирній ектенії молимося за наше місто/село, нашу країну і «за тих, що вірою живуть у них». Віра, вірність, довіра до Бога попри безліч зазнаних душевних і фізичних ран, що є посланнями книги Аввакума, є християнським свідченням, яке дають мільйони людей в Україні.

Природним є сьогодні, коли святкуємо «смерті умертвіння, аду зруйнування, іншого життя вічного начало», спитати: де, в кого, в яких явищах, ситуаціях шукати нам знаків цієї перемоги Христа над злом, ненавистю, смертю. Відповідь дає нам св. апостол Іван, котрий в своєму Першому посланні написав: «Не дивуйтеся, брати, коли світ вас ненавидить. Ми знаємо, що ми перейшли від смерті до життя, бо любимо братів. Хто не любить, той у смерті перебуває» (3,13-14).

Коли 24 лютого 2022 року почалося московитське вторгнення в Україну, мільйони людей у світі здійснили заклик улюбленого Христового учня: «Коли хто має достатки цього світу і бачить брата свого в нестачі й замикає перед ним своє серце, — як любов Божа може перебувати в ньому. Дітоньки, не любімо словом ані язиком — лише ділом і правдою» (1 Ів 3, 17-18). Відчинені кордони і двері власних домівок, відкриті серця, які щедро діляться з братами і сестрами всім, що їм потрібно, є знаками дієвості пасхального таїнства — переходу від смерті до життя, від зла до добра — тут і тепер, в сьогодні, яке часто видається нам здомінованим байдужістю і національними егоїзмами. В допомогу Україні, біженцям з України, включилася вся повнота нашої Церкви в Польщі. За цей доказ віри живої конкретними ділами (див. Як 2, 17), за свідчення християнської солідарності з жертвами насильства, яка в Європі XXI століття здавалось немислимим, сердечно всім дякуємо. →

Як греко-католики святкували Великдень у підпіллі

(...) Рішенням псевдособору, який відбувся у Львові 8-10 березня 1946 року, було скасування діяльності УГКЦ. Проте Церква не припинила своєї діяльності, а продовжувала існувати в підпіллі впродовж 1946–1989 років. Миряни, священники, монахи та монахині відігравали провід-

провладні органи прагнули викрити підпільні громади греко-католиків. Відповідно через це, священники та вірні мусіли бути дуже обережними у проведенні богослужінь та здійсненні церковних обрядів. Такий розвиток подій мав вплив і на святкування релігійних свят.

Святкування Пасхи зісланцями в далекому Сибіру.

ну роль у житті підпільної Церкви. Греко-католики зберігали свої національні традиції і це було однією з причин того, що їхня діяльність розглядалася провладними органами як небезпечна.

Радянська влада всіляко намагалась перешкодити діяльності підпільної Церкви і для цього використовувала різні методи. До них слід віднести переслідування духовенства і мирян, відкриття проти них кримінальних справ, заслання. Не варто забувати також про те, що

Дорогі Брати і Сестри!

Шістнадцятого березня ми спільно вшанували пам'ять Блаженного Вінкентія Левонюка і його дванадцяти співбратів, мучеників, які 150 років тому в Пратулліні загинули від куль царського війська. Ці, проголошені блаженними Папою Іваном Павлом II в 1996-у році, наші брати, представляють сотні інших, часто безіменних, замучених вірних Холмської єпархії, яку російська імперія остаточно скасувала в 1875 році. Кілька років (Продовження з 2 сторінки)

В ці часи греко-католики на Пасху збиралися у приватних квартирах або каплицях, куди запрошували підпільних греко-католицьких священників. Служби відбувалися зранку або вночі за заштореними вікнами та замкненими дверима. За словами історика Інституту історії України НАН Петра Боднарчука у часи підпілля був випадок, що за 5 км. від Болехова (на Івано-Франківщині)

спеціально для Пасхального богослужіння вірні лише за ніч спорудили каплицю в лісі.

Непоодинокими в цей період були випадки, коли церква в селі була офіційно закрита, але ключі знаходились у селян і на великі свята, долаючи опір голови сільської ради та міліції, вони відкривали святиню. Так само влада різними способами прагнула не допустити святкування Великодня, тому часто у цей день оголошувала суботники (поль. *czyn społeczny*).

Про такий випадок, який мав місце у 1974 році, згадує П. Боднарчук. У селі Хлопчиці на Львівщині на свято Пасхи було призначено всесоюзний ленінський суботник. В суботу ввечері на відправу зібрались тисячі вірних з навколишніх сіл. Все церковне подвір'я було заповнене. Зрозуміло, що це не могло залишитись поза увагою влади. Коли відбувався обхід з плащаницею біля огорожі співробітники КДБ, міліції та партійного апарату безперервно світили фарами та гуділи клаксонами, щоб залякати людей. Ніхто з мирян наміру втікати не мав.

Коли не було можливості взяти участі у відправі, то греко-католики у підпіллі слухали Служби Божі, які передавало Радіо Ватикан або за відсутності своїх священників ходили до римо-католицьких костелів на богослужіння, таким чином зберігаючи свою приналежність до Католицької Церкви...

В часи легалізації УГКЦ її суто релігійним виступом була відправа Великодньої Утрени та посвячення пасок на вулицях Львова в суботу 30 квітня 1989 року.

із сайту: фотографії старого Львова; світлина з архіву Зенона Боровця

Совітська влада всякими способами намагалась відтягти наймолодших від Церкви (фото із відкритих джерел).

Отець митрат Мирослав Ріпецький

— 50 років від упокоєння

Отець митрат Мирослав Ріпецький.

29 квітня 1974 р. в с. Хшаново в Польщі помер Мирослав Ріпецький, священник УГКЦ, капелан УГА, літератор, громадський діяч, невтомний борець за права та ініціатор відродження УГКЦ на теренах Польщі. Народився у Самборі на Львівщині 1889 р.

Мирослав Ріпецький народився 13 червня 1889 року у Самборі (Україна) в сім'ї о. Теодора Ріпецького та Марії (з дому: Габлинська). Майбутній священник УГКЦ, митрат, польовий капелан Української Галицької Армії (у 1919–1920 рр.) просвітянин, літератор, дослідник історії української культури, літератури та історії нашої Церкви, парох Лісок, а після депортаційної акції «Вісла» парох Хшанова, що на Вармії та Мазурах.

Мирослав Ріпецький початкову школу й гімназію закінчив у Самборі. У 1907 році вступив до Львівської Духовної Семінарії, паралельно вивчаючи теологію у Львівському Університеті. Після трирічного навчання у Львові перенісся до перемиської семінарії і в квітні 1913 року був висвячений на священника Владикою Костянтином Чеховичем. Перед тим одружився з Євгенією Смуківною — дочкою угринівського пароха о. Семена Смукли. Першими священниками призначеннями отця Ріпецького стали посади вікарія та катехита на парафії у Великих Мостах Жовківського повіту (Львівської області).

Навесні 1919 р. призначений духівником вишколу I Галицького корпусу

УГА в Кам'янці Струмиловій, Буську, а згодом Маньківцях Вінницької області. 3 серпня 1919 р. — польовий духівник I корпусу УГА, з яким брав участь у воєнному поході від Вінниці через Калинівку, Козятин, Бердичів, Брусилів, Ходарків над річку Ірпінь поблизу Києва. У жовтні 1919 р. іменований польовим духівником головного штабу УГА у Вінниці.

У 1920 р. о. Мирослав Ріпецький повернувся в Галичину. Від 1921 р. став парохом с. Ліски. Заарештований польською владою 29 червня 1939 р., обвинувачений у приналежності до ОУН. Від концтабору в Березі Картузькій о. Ріпецького врятувало заступництво Митрополита Андрія Шептицького.

Навесні 1947 року отця з дружиною в рамках депортаційної акції «Вісла» переселили до Хшанова б. Елку. Поселили їх у будику колишньої школи, де в одному із давніх класів отець облаштував каплицю, в якій вже 6 липня 1947 р. відправив першу Службу Божу для греко-католиків. Заснована отцем Ріпецьким в Хшанові станиця стала постійно діючою до сьогодні. Категорично відмовився служити в латинському обряді. Перебував у постійному конфлікті з місцевим Вармінським ординаріатом.

Окрім душпастирської праці, священник багато часу присвячував письменницькій творчості, написавши понад 40 статей і фейлетонів та близько 20 науково-популярних розвідок з історії Церкви. Помер 29 квітня 1974 р. у Хшанові. Похоронений на прицерковному кладовищі (побіч дружини) в селі Ліски сьогоднішнього Грубешівського повіту.

Про Хшаново та о. митрата Мирослава Ріпецького згадує Владика Петро Крик: «На великі відпустові свята (Різдво, Великдень, Зелені Свята, св. Апостолів Петра і Павла, Внебовзяття Пресвятої Діви Марії та інші) до Хшанова прибували сотні, а часом може й тисячі людей. Це була наша Мекка в Польщі. Тому, хто пам'ятає ПНР, можливо буде важко повірити, але справді так було, що ПКП (польська залізниця) часом добавляла вагонів, часто товарного типу, щоби всі бажаючі змогли приїхати і від'їхати. Тут треба зазначити, що люди приїжджали навіть зі Щецинського та Вроцлавського воевідств (700 кілометрів!). Згодом, коли я душпастирював на тих теренах, я зустрічав цих людей

В рядах УГА.

як прихожан. Їхали туди не лише ради того, щоби бути на своїй Службі Божій, щоби висповідатися, приступити до Святого Причастя під двома посталями [в польському Костелі причащають без вина], послухати слова Божого рідною мовою, але також ради того, щоби зустрітися з дальшою родиною, знайомими, сусідами з різних сторін, яких розсіяли по різних регіонах Польщі... В Хшанові було багато молитви, тому що люди відчували таку потребу. Вони мали намолитися на довший час, «на запас», аж до наступної поїздки. Тому, як і личить справжньому відпустовому місцю, з ранніх годин до полудня в каплиці, а також біля польового вівтаря в саду, священники правили часом навіть декілька Святих Літургій з проповіддю. Я, мале тоді хлопчисько, увесь час чув, як сотні вірних гучним голосом співають: «Господи помилуй!». Таким чином земля в Хшанові сповнена молитви українських паломників.

Люди прибували на весь день, часом на два дні, ночували і наступного дня, часто рано-вранці, від'їжджали додому. В таких випадках о. митрат Мирослав Ріпецький відправляв для них Святу →

Всі і Твій народ

(Продовження з 1 сторінки)

неясному тексті): «Коли Всевишній розподіляв спадщину між народами, коли ділив синів Адама, Він встановив границі народів відповідно до кількості Ізраїльських нащадків» (Втор. 32, 8). Драматична людська історія, з ненавистю в головній ролі, яка призводила до кровопролитних воєн, в чудовому літургійному зображенні події Зіслання Святого Духа мала би дійти до згідної з Божим задумом спасіння гармонії мов і народів. Співаємо на Вечірні в свято П'ятдесятниці про зцілення рани, яку народам завдало зухвальство намагання збудувати Вавилонську вежу: «Тоді різномовність була на покарання, а нині відновлюється співзвучність мов на спасіння душ наших».

Таке не сталося. І в ХХІ столітті проливається кров народів, які нікого не атакували, не зазіхають на землю сусідів, не заперечують права на незалежне

існування тих людських спільнот, які цього хочуть. В ХХІ столітті є на північній півкулі народ, який називає себе християнським, а навіть таким, що є останнім захисником істинної віри, котрий нищить інших тільки тому, що хочуть говорити власною мовою, плекатися свою культуру і самотужки вирішувати про своє майбутнє.

В каталозі християнської моралі нема наказу «За всяку ціну зберігай свою національну приналежність». Самозрозуміло, заповідь «Щануй батька і матір» в найширшій інтерпретації охоплює цей вимір буття людської особистості, але ніколи Церква — крім тих, які зійшли на манівці обоювання свого «вибраного» етносу — не проголосить цього моральним обов'язком. Однак є такі моменти в історії, такі дні, місяці і роки в житті деяких народів щодо яких інші почали здійснювати геноцидні плани, що добровільна,

подиктована байдужістю, опортунізмом чи вигідництвом відмова від власної національної тотожності стає немов співучастю в злочині.

З другого боку, кожен, хто, живучи в діаспорі від поколінь, вирішить плисти проти течії асиміляції і відроджувати в собі причетність до українства, стає співробітником Творця, котрий, розподіляючи «спадщину між народами» (Втор. 32,8) не хотів і не хоче, щоби котрийсь пропав.

В останній книзі Біблії читаємо про Новий Єрусалим, в якому «народи ходитимуть у світлі» Агнця, і до якого «принесуть славу і честь народів» (Одкр. 21, 24.26). Славою і честю українського народу є тисячі, мільйони тих, які полегли, яких помордували за те, щоби могли жити життям гідним істот, створених Богом на його подобу. Уповаймо, що не лише тим мученичим українським достоїнством збагатиться Новий Єрусалим.

о. Богдан Панчак

Літургію навіть о 4.00 годині ранку, чи трохи пізніше, залежно від потреби. Це приклад пречудової жертвенності цієї надзвичайної людини, справжнього відважного Христового воїна. У великі свята, наприклад на Великдень, багато вірян прибувало до Хшанова вже у Великий Четвер, і залишалися там до Великодня, і не раз на всі три дні Великодня. Разом з Великим Тижнем це загалом 6 днів...».

Після смерті о. митрата Мирослава Ріпещького, а також ще неявної легалізації УГКЦ в Польщі та появи інших греко-католицьких парафій, що стали працювати в місцях поселень, до Хшанова приїздило вже набагато менше вірян, а й ті тільки з найближчої околиці. Все відмінилося після 1989 року й, з волі народу, геополітичних змін в державі. Комуністична система відійшла у неславне минуле, а греко-католики стали легальним віроісповіданням з власними структурами й власними храмами.

Хшаново відродилося й зайняло належне йому в історії громади місце. Сьогодні це особливий санктуарій, до якого в день празника святих Петра і Павла їдуть сотки вірних, щоби спільно помолитися перед капличкою на прицерковному майдані та згадати покійного отця, ревна праця якого в минулі роки сьогодні дає плоди для блага нашої Церкви.

Б. Тхір

Великоднє послання владик УГКЦ у Польщі

(Продовження з 3 сторінки)

перед тим делегація вірних з єпархії пригадувала російському міністру внутрішніх справ обіцянку царя не втручатися в життя їхньої Церкви. У відповідь почули: «Будьте собі лютрами, кальвінами, магометанами і чим хочете, лиш не католиками і уніатами, бо уряд на це не дозволить». В 1905 році, коли російська імперія була змушена дати своїм підданним більше свободи, не стосувалося це вірних колишньої Холмської Єпархії. Могли лишитися в православ'ї, до якого їх силоміць записано, або перейти до Римсько-Католицької Церкви. В результаті, після переходу приблизно 180-ти тисяч вірних до Римсько-Католицької Церкви і драматичних змін в наступних десятиліттях ХХ століття, греко-католицька спадщина на цих теренах є лише історичним спомином. І так є завжди і всюди, коли російська держава — а завжди є це якась форма тоталітарного режиму — починає панувати над нашим народом. Тому розуміємо, що від перемоги в теперішній війні залежить бути чи не бути нашої Церкви в Україні, а посередньо і в цілому світі.

В різних історичних моментах наш народ порівнював свою долю до шляху пройденого Христом. Найчастіше

в минулому часі лунало: Воскрес Христос, воскресне Україна. Нині хочемо повторити слова пророка Аввакума: «Злочинець той, хто з своєї сили робить собі бога! Чи ж ти, о Господи, не споконвіку, Бог мій, Святий мій? Ми не помремо!» (1,12).

Дорогі у Христі!

На ті Пасхальні свята, мимо темряви війни, зичимо Вам радісного переживання

таїнств нашої віри, яка вчить нас про перемогу життя над смертю та вливає в наші серця надію на краще завтра, бо Христос смертю смерті подолав і тим що в гробах життя дарував.

Благословення Господнє на вас, з Його благодаттю і людинолюб'ям, завжди, нині, і повсякчас, і на віки віків! Амінь.

† Євген Попович, Митрополит

Перемисько-Варшавський

† Володимир Ющак

Владика Вроцлавсько-Кошалінський

† Аркадій Трохановський

Єпископ Ольштинсько-Гданський

Перемишль — Вроцлав — Ольштин, Великдень 2024 р. Б.

Перемиський Владика Іван Снігурський

(1784–1847)

Іван Снігурський народився 18 травня 1784 р. в с. Берестяни на Самбірщині. Батько його був парохом в цьому селі. Мати походила з священничого роду Вербицьких. Успішно закінчивши гімназію в Самборі 1800 р., Іван Снігурський отримав стипендію релігійного фонду і поїхав до Львова. Там вивчав філософію і богослов'я, підробляв, даючи приватні лекції для допомоги матері, котра

1799 р. овдовіла. Після чотирилітніх студій у Львівському університеті для поглиблення богословських знань 1804 р. поступає на навчання в університет у Відні. Після закінчення третього курсу богослов'я 1807 р. одержав дяконські свячення з рук єпископа Перемиського Антона Ангеловича, котрий в той час прибув до Відня. Будучи питомцем четвертого курсу богослов'я

в церкві святої Варвари був рукоположений в священничий стан і за проханням тодішнього пароха цієї церкви, о. Івана Ольшевського, назначений сотрудником при столичній греко-католицькій

парохії. 1811 р. о. Іван Снігурський захищає докторат з богослов'я і призначається професором, а з 1817 р. – деканом теологічного факультету Віденського університету. В березні 1818 р. номінований цісарем Францом I на Перемиського єпископа і в серпні того ж року відбулась його інтронізація, яку довершив тодішній митрополит Львівський Михайло Левицький.

Вступивши на єпископський престіл, новий архипастир застав епархію дуже занедбаною. Щоб пересвідчитись в її потребах, владика розпочав свою архиерейську працю з візитації всіх, навіть найменших, і найвіддаленіших парохій.

Впродовж цілого життя докладав багато зусиль, щоб підняти з темряви свій народ. У 1826 р. Снігурський стає почесним головою філософського факультету Перемиського ліцею. Його нагляд значно вплинув на виховання студентів, котрі прихильно ставилися до культури і соціальних потреб народу. На той час видавнича діяльність в Галичині на стільки занепала, що букварі для народних шкіл вчителі та учні писали самі від руки, а церковні книги завозили з Почаївського монастиря. Розуміючи загальну потребу організації видавничої ді-

Катедра св. Івана Хрестителя в Перемишлі. Перша пол. ХХ ст.

яльності Снігурський 1929 р. викупив друкарню у поляка Я. Голумбієвського і добився дозволу на заснування української друкарні в Перемишлі, в якій було негайно налагоджено масовий випуск

підручників для народних шкіл. Снігурський разом з архидияконом капітули Іваном Лаврівським заснував при катедрі дорожочинний архів і бібліотеку. Владика Іван Снігурський матеріально підтримував і заохочував українських авторів, виплачуючи їм гонорари з власних коштів.

Один з членів «Руської трійці» Яків Головацький у своїх спогадах писав: «Єпископ Снігурський прийняв мене з такою благодунністю, що прямо очарував мене... На прощання я показав збірник пісень... Опісля він виїхав зі столика 50 гульденів і сказав: «Це вам на видатки у підготовленій до друку рукопису». Це був мій перший гонорар за літературні праці. Засобами Снігурського при перемиській консисторії створено музичну школу, яка відіграла роль піонера у розвитку хорової музики в Галичині і взагалі музичної культури. Серед її вихованців були відомі пізніше композитори М. Вербицький і П. Любич. Єпископ Снігурський відновив діяльність братства св. Миколая в Перемишлі, яке допомагало бідним студентам перемиського ліцею і займалося охороною пам'яток старовини. І взагалі, Снігурський розгорнув надзвичайно широку благодійну роботу у різних формах, у тому числі започаткував фонд допомоги вдовам і сиротам. Його заходами відкрито 1845 р. в Перемишлі духовну семінарію, другу в Галичині. Окрім того, єпископ Снігурський став одним з засновників «Просвіти» на Прикарпатті.

Духовна і громадська гуманна діяльність єпископа Снігурського принесла йому широку повагу всієї громадськості Перемищини. Про це засвідчив його похорон, в якому взяли участь крім українців, польське духовенство і євреї на чолі з рабинами. Передчасна смерть обірвала церковну і суспільну діяльність єпископа. 24 вересня 1847 р. його не стало. Поховали в Перемишлі, а після

закриття цвинтаря 1897 року його тіло перенесли до катедри і перепоховали під великим престолом.

Слінецький С.
(Дрогобицька Духовна Семінарія)

Проща трьох єпархій УГКЦ до Пратулина

(в 150-ту річницю смерті Підляських Мучеників)

Подією, що можна сміливо назвати її успішно зреалізованим проектом, стала березнева проща паломничих груп від трьох єпархій нашої Церкви в Польщі та владик до підляського Пратулина й місяця мученицької смерті Підляських Мучеників.

Божественну Літургію очолили чотирьох єпископів Католицької Церкви.

Тема спільних душпастирських заходів, між іншими, появилася під час III Сесії Синоду Єпископів Перемисько-Варшавської Митрополії, що відбулася 27 листопада 2023 р. у Варшаві в приміщеннях монастиря Успення Пресвятої Богородиці отців чину св. Василя Великого. У Синоді взяли участь: Архієпископ Євген Попович — Митрополит Перемисько-Варшавський, Владика Володимир Ющак ЧСВВ — єпарх Вроцлавсько-Кошалінський, Владика Аркадій Трохановський — єпарх Ольштинсько-Гданський. Так, отже, було вирішено правлячими членами Синоду, організувати як першу в 2024 році, 16 березня, спільну прощу до Пратулина з нагоди 150-ї річниці смерті Пратулинських Мучеників. Прощу було заплановано як один із заходів

Віряни стають на захист своєї церкви в Пратуліні — картина у храмі Святих Апостолів Петра і Павла.

Пратулинський костел Святих Апостолів Петра і Павла.

з метою підготувань до ювілейного 2025 року.

Про вагомість для нашої спільноти здійсненої події можуть впрямую засвідчити слова Митрополита Євгена Поповича, який, вітаючи на закінчення Божественної Літургії прочан, рішуче відзначив: «Паломництво, яке сьогодні здійснюємо, є поверненням до наших джерел... Дякую за прибуття тут зокрема паломникам з Лемківщини, бо це мабуть вперше така проща лемків до Підляшшя, а вона своєю присутністю свідчить про єдність нашої переслідуваної, колись і також сьогодні, Церкви».

Санктуарій Блаженних Підляських Мучеників у Пратуліні в суботу 16 березня наповнився гомоном українських розмов й метушливою паломничих груп (а також й індивідуальних паломників), які прибули тут з територій трьох наших єпархій під проводом своїх душпастирів, щоби спільно помолитися в 150-ту річницю трагедії тих, хто не хотів піддатися тиску «русского миру».

Божественну Літургію очолили трьох єпископів Перемисько-Варшавської Митрополії УГКЦ у Польщі та Седлецький дієцезіяльний єпископ Казимир Гурда (на території якого знаходиться Пратулін). Разом з ними при престолі стало близько тридцяти греко-католицьких священників з Польщі, України та Білорусі.

Перед початком літургії о. д-р диякон Петро Сивицький подав згромадженням у храмі інформацію про історичний контекст події, що мала місце в Пратуліні півтора століття тому. Він, між іншими, також сказав: «*Належить мати на увазі, що знаходимося на цій* →

Статуетка блаженного Вінкентія Левонюка в одній з капличок, що встановлені довкола храму в Пратуліні.

території Підляшшя, де російська політика не встигла зліквідувати брацтв, до яких належали навіть до кількадесяти відсотків членів даної парафії. Це була традиція самоорганізації на захист своєї традиції й тотожності... У Пратуліні дійшло до фізичного

Релікварій з мощами Пратулинських Мучеників.

конфлікту. Внаслідок обстрілу згинуло 13 селян. Героїв захисту церкви похоронили без церковних ритуалів, просто закопали в землю не залишаючи жодного знаку, бо хотіли, щоби про них забули».

Єпископ Казимир Гурда нагадав, що блаженний Вінкентій Левонюк та його 12 співбратів були уніятами, що стали на шлях захисту єдності зі Святішим Отцем. Захисту своєї літургії, Церкви

перед насильством з боку царя, який хотів примусити їх до повернення до православ'я. За свою вірність заплатили мученицькою смертю. Сталося це 24 січня 1874 року. Від того часу віряни знесеної царем у 1875 році уніятської Холмської Єпархії, до якої належала й парафія в Пратуліні, були переслідувані, в'язнені, позбавлювані землі, зслані в Сибір. Вбиті парафіяни пратулинської парафії були оголошені блаженними Святішим Отцем Іваном Павлом II 6 жовтня 1996 р. в Римі.

Єпископ Гурда запевнив владик, отців, вірян Греко-Католицької Церкви, український народ про єдність з громадянами України, які вже більше двох літ борються з мосовитським агресором; запевнив про постійні в цьому місці, освяченому кров'ю мучеників, молитви в наміренні миру в Україні.

У проповіді під час Божественної Літургії ректор Митрополічної Греко-Католицької Духовної Семінарії в Любліні о. митрат Богдан Панчак, відкликаючися до богословських цитат, серед іншого наголосив: «Мусимо пам'ятати, що святість, це не є завдання тільки для тих, які переступили поріг монастирів, чи прийняли єрейське рукоположення. Кожну суботу співаємо тропар, який є більш справедливим, бо згадуємо апостолів, мучеників і пророків, святителів, преподобних і праведних, що добрий подвиг звершили і віру зберегли. Апостоли і мученики на другому місці, бо вони в Церкві були першими, ще перед Богородицею, а на кінці праведні. Отже, миряни. На жаль, в нашій традиції, в нашому →

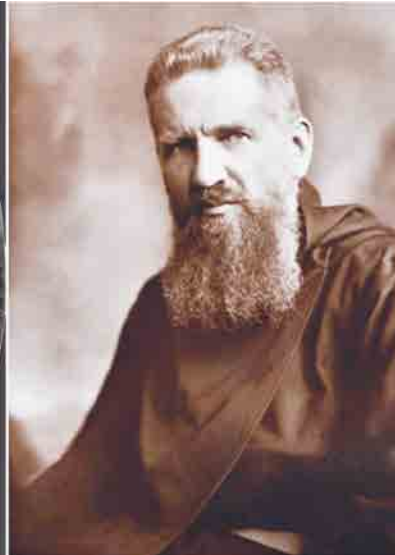
Учасники святкувань 150-ліття мученицької смерті Підляських Мучеників.

Графиня Софія Людвіка Цецилія Констанція з Фредрів Шептицька (1837–1904)

Сто двадцять років тому, 17 квітня 1904 р. у с. Прилбичі (на Львівщині) померла в родинному маєтку графиня Софія Шептицька (з дому Фредро), художниця, письменниця, мати Митрополита праведного Андрія Шептицького та блаженного Климентія Шептицького. Народилася у Львові.

Графиня Софія Людвіка Цецилія Констанція з Фредрів Шептицька народилася у Львові 20 травня 1837 року. Вона була четвертою дитиною Софії з Яблоновських (primo voto Скарбкової) та видатного польського драматурга Олександра Фредро. Дитинство провела здебільш в родинному маєтку (палаці) Фредрів у Беньковій Вишні, що біля Рудок на Львівщині.

Палац, збудований графом Александром

Софія Шептицька та її син Андрей (Роман) Шептицький ЧСВВ.

Фредро у 1835 р. в неоренесансовому стилі, сьогодні залишається одинокою будівлею, що збереглася до наших часів з давніх маєтків родини Фредрів-Шептицьких. Про Бенькову Вишню Софія писала у своєму щоденнику: «Виїзд зі Львова до Бенькової Вишні був для мене новим щастям. Батько радив спати, «щоби коники швидше бігли», але марно я напружувала очі, даремне навіть пальцями притримувала повіки. На повороті дороги, що вела до фільварку, де вже починався сад, батько висаджував мене і висідав сам, щоб уже відчутти під ногами беньковишневицьку землю. Любила →

фії писала у своєму щоденнику: «Виїзд зі Львова до Бенькової Вишні був для мене новим щастям. Батько радив спати, «щоби коники швидше бігли», але марно я напружувала очі, даремне навіть пальцями притримувала повіки. На повороті дороги, що вела до фільварку, де вже починався сад, батько висаджував мене і висідав сам, щоб уже відчутти під ногами беньковишневицьку землю. Любила →

місяцеслові найменше праведних. Надіймося, що це завдяки спільним зусиллям зміниться і будемо мати більше проголошених блаженними мирян. А ми сьогодні приїхали до Пратулина, щоби молитися біля мощей наших мучеників...».

За численне паломництво й участь у Божественній Літургії в Пратуліні, організаторам свята, господарям, подякував Архієпископ Євген Попович — Митрополит Перемисько-Варшавський: «Ця наша проща, це знак єдності нашої Церкви. Гляньте, яка далека відстань

поміж нами, а ми сьогодні тут. Ми тут є, щоби засвідчити єдність з тими, які за цю єдність віддали життя. Бо місце, в якому сьогодні знаходимося, ця підляська земля, вона породила нашу Церкву».

Літургію в пратулінському римо-католицькому храмі св. Апостолів Петра і Павла, в якому вона була служена, завершив гімн «Боже великий, єдиний». Варто також відзначити, що багато з паломників, користуючися прекрасною нагодою, вирішили ще вілвідати

надалеку Білу Підляську чи Костомолоти, тобто місця пов'язані з давньою унійною Церквою та ім'ям першого її святого, Йосафата (Івана) Кунцевича.

* * *

Дерев'яна церква в Пратуліні була збудована на кошти римо-католицького шляхтича Томи Островського у 1686 р. на місці давньої. У цьому ж самому місці, на цей раз на кошти російського (Закінчення на 11 сторінки)

Прочани від білостоцької парафії Святої Трійці.

Палац Фредрів-Шептицьких у Беньковій Вишні.

ту Бенькову Вишню більше, аніж тоді могла це осягнути. Мене п'янили сад, свобода, спів птахів і тиша села. Жаль мені було засинати при кумканні жаб, далекому гавкоті псів, і покличах нічних сторожів. Так дивно, несвідомо, і з повною розкішшю відчувала, що мене оточує якась велика гармонія. Знала кожний камінчик на стежці, ішла часом подивитися, чи він ще є, привітатися з ним. Що вже казати про запах полуничної грядки? І про прогулянку витоптаною над Вишенькою стежкою до Рудок...». Батько задбав, щоби його дочка змогла здобути європейську на той час освіту. Софія грала на фортепіано, знала французьку, англійську, німецьку мови, гарно малювала.

На даний час в давньому палаці графа Фредро міститься частина Вишнянського Коледжу Львівського Національного Аграрного Університету. В буднику

Каплиця-усипальниця роду Шептицьких.

Меморіяльна кімната Александра Фредро та його внука.

палацу влаштована меморіяльна кімната Александра Фредро та його внука, Митрополита Андрея Шептицького.

1 жовтня 1861 року Софія Фредро у 24-річному віці вийшла заміж за графа Івана Шептицького. Молода родина замешкала в селі Прилбичі, що розташовані всього від Бенькової Вишні напряму у відстані 25 км. Шептицькі

мали семеро синів; двох із них рано померли — Стефан у 2 році життя, Юрій у юнацькому віці.

Мати Митрополита Андрея Шептицького та блаженного Климентія упокоїлася 17 квітня 1904 р. Похоронена в крипті каплиці-усипальниці в Прилбичах.

Ця каплиця була збудована у 1864 р. в неоготичному стилі. Її збудували після смерті першого сина Шептицьких — Стефана. З приходом у 1939 році совітів каплицю обстріляли, пошкодили герб Шептицьких, що був на фасаді. В пошуках скарбів сплюндрували саркофаги. Потім каплицю використовували як склад вибухівки. Після війни в уси-

пальниці колгосп зберігав хімікати. У 2004 році з ініціативи і за участю патріяршої курії УГКЦ родинну усипальницю повністю було відновлено. Над входом встановили реконструований герб (понищений зберігається у самій каплиці). В крипті впорядковано саркофаги з тлінними останками роду Шептицьких. →

На місці двора Шептицьких збудований колгоспний будинок культури.

Християнські привітання!

Більшість українців, зокрема із заходу України знають й щораз частіше вітаються християнськими вітаннями. Зокрема торкається це людей, які живуть

Великодніа, знову вітаються «Слава Ісусу Христу!». Від Великодня і до середини Вознесінням (13 червня) включно (Вознесіння завжди припадає на четвер)

Ікона Стрітєння Господнього (2 лютого).

у традиційних громадах в селах чи невеликих містечках. Практично всі з нас знають, що на Різдво треба вітатися «Христос народився! Славимо Його!», а на Великдень — «Христос Воскрес! Воїстину Воскрес!».

Нащодень християни вітаються словами: «Слава Ісусу Христу!» (лат. *Laudetur Jesus Christus*). Це вітання поширене в католицькій, православній і протестантських Церквах. На це привітання відповідаємо «Навіки-віків! Амінь» або «Слава навіки Богу!».

Два рази на рік привітання змінюється — на Різдвяні та Великодні свята. Від 7 січня до 14 лютого включно християни вітаються: «Христос народився!» — і відповідають: «Славимо його!». Від Стрітєння Господнього (за новим календарем це свято святкуємо 2 лютого) до

Маєток Шептицьких у Прилбичах був пограбований і знищений більшовиками в роки II світової війни та ранні повоєнні. На місці колишнього панського двора у 1961 р. колгосп збудував сільський будинок культури з кінозалом та бібліотекою. До наших днів з цілого маєтку збереглася в селі тільки неоготична каплиця-усипальниця, де в крипті спочивають члени (11) роду Шептицьких. Праворуч каплиці знаходиться могила з написом: «Leon i Jadwiga Szeptyccy. Rozstrzelani 27.9.1939 r.».

(бт)

Проща трьох єпархій УГКЦ до Пратулина

(Закінчення з 9 сторінки)

уряду в 1847 р. встановлений храм Святої Трійці, цей же самий, перед входом до якого царське військо розстріляло 13 греко-католиків, які не хотіли стати православними.

Храм Святої Трійці в Пратуліні був розібраний у 1886 році. Нова церква у цьому місці встановлена в 2009–2012 рр. Її, за рішенням єпископа Збігнева Керніковського, перенесли з села Станін (Луковського повіту), де була вона збудована в XVIII ст.

Релікварії з мощами Пратулинських Мучеників знаходяться заодно в місцевому пратулинському парафіяльному костелі Святих Апостолів Петра і Павла, як і в дерев'яній церкві. Пратулинський церковний ансамбль, це храм з огорожею та дзвіницею. Храм служить сьогодні як конференційна аудиторія.

Довкола храму, стежкою попри ставка, який знаходиться зараз за церквою влаштована Хресна Дорога з дерев'яними статуєтками Пратулинських Мучеників. Разом, це санктуарій, музей і центр документації переслідування підляських уніятів.

Б. Тхір

святкове привітання змінюється на «Христос Воскрес!». На Вознесіння віряни знов повертаються до звичайного «Слава Ісусу Христу!».

За галицькою традицією, для свята Богоявлення (Водохреще, Водосвяття, Йордану — за новим стилем 6 січня) існує особлива форма вітання «Христос хрещється!». Відповідають на це «У ріці Йордані».

Отже, у підсумку, 40 днів у році християни вітаються «Христос Воскрес!», 38 днів — «Христос народився!». Решта днів у році відведено для привітання «Слава Ісусу Христу!». Звичайно, коли мовиться про віруючих і практикуючих мирян.

Для відзначення: під час Різдвяних Свят можемо в народі, в регіонах, чи навіть окремих селах, почути різні версії привітання, де Христос (Бог) «родився», «народився», «раждається» або «ся рсждає». Ці відмінності можемо пояснити, як це часто буває, місцевими звичаями регіону чи навіть одної конкретної парафії.

(бт)

Молитва до святого Йосафата Кунцевича

Великий мученику Христовий, Йосафате, чудовий взоре християнської досконалості і непереможний апостоле з'єднання Церков! Ти з любові до Бога не відказався ні від яких праць і трудів, і навіть радо пролляв кров і віддав своє життя.

Благаємо тебе, святий покровителю й отче, заступайся за нас і випроси нам непохитності у святій католицькій вірі й ревності за спасіння наших власних душ, душ наших родин, знайомих і всіх людей.

Святий священномученику Йосафате, згадай, що ти брат наш із крові й кісті, тому заступайся в Бога за народ, з якого ти вийшов. Вчини, наш святий покровителю, своїми могутніми молитвами, щоб у всьому українському народі настала єдність у святій вірі, щоб усі стали дітьми одної Христової Церкви та щоб наш народ, збагачений дочасним й вічним благословенням, прославляв Бога, який нагородив тебе нев'яучим вінком слави у Своему Небесному Царстві, якому належить слава, честь і поклоніння. Отцю і Сину і Святому Духові, нині і повсяк час, і на віки вічні. Амінь.

Великодні Свята 2020-2023

— із записків у щоденнику Владики Володимира Романа Ющак ЧСВВ

Неділя Пасхи, 19 квітня 2020 р.

Христос Воскрес!

Сьогодні особлива Пасха — з причини пандемії та санітарних обмежень, майже без людей. В церквах у літургії може брати участь максимально п'ять осіб.

Пасха 2022 р. Собор Воздвиження Чесного Хреста.

В нас було дещо більше число учасників — додатково ще хористи, деякі служачі і ті, які тримали хоругви та ще особи, які перебували в каплиці Гохберга, захристії та інших приміщеннях. Разом може трохи більше двадцяти осіб. При престолі зі мною були ще отці: о. Андрій Михаїшин, о. Павло Добрянський, о. Євген Сухий та о. Сильван, паулін. Я проповідував. Сьогоднішні торжества йшли у прямому ефірі на каналі TVP Kultura. Знаємо, що дуже багато людей дивиться трансляцію Служби Божої з нашого собору та хвалять собі таку можливість. Залишається тільки невідомим, як після будемо повертати до нормальності? Після Літургії було ще посвячення пасок та мирвання. Ми повністю помістилися в призначений нам в ефірі час 75-ти хвилин. Традиційно теж, після закінчення торжеств, я запросив всіх отців та сестер до себе на святочний сніданок. Не було о. Павла та о. Євгена, з огляду на їхні обов'язки в парафіях. Отець Матей прийшов з дружиною Анною. Були сестри-монахині та о. Андрій і о. Сильван. Ми погостилися та гарно відсвяткували, наскільки це було можливе в таких обставинах.

Дивні цьогорічні свята — практично без людей в церквах. Таких свят не пам'ятаю. Я також нігде не ходив ані не їздив. Цілий день був у Вроцлаві. Було багато телефонів та СМС-ів. Потрібно було відповідати, відписувати, телефонувати. Одним словом, мої сьогоднішні

святкування, після спільного сніданку, були спокійні, але важкі та дивні. Завтра не їду також на Службу Божу до Лігніці.

Сьогодні маємо у Польщі 545 нових інфекцій та 13 осіб, які померли. В загальному досі у Польщі захворіло 9287 осіб та 360 померло.

* * *

Великдень, 2 травня 2021 р., пасхальні святкування

Христос Воскрес!

Пройшов перший день цьогорічних Свят Христового Воскресіння. День був довгий. Пасхальні святкування ми розпочали вчора ввечері, о годині десятой. Тоді о. Андрій відслужив Надгробне, а пізніше ми почали служити інші приписані богослужіння. Після покладення Плащаниці на престолі розпочалася процесія до головних дверей і тут ми вперше почали співати тропар «Христос Воскрес!»! В процесії, з огляду на санітарні обмеження, крім духовенства йшли хористи та літургійна асиста. Люди, які заповнили собор, залишилися в храмі. В соборі ми розпочали служіння Пасхальної Утрени та опісля Архиерейську Божественну Літургію. Утренью записувало Польське Телебачення. Я співав Ірмоси та Плотію. Всі відправи ми закінчили після першої вночі. Зі мною служили отці: о. Андрій, о. Євген та о. Сильван. Служили наші семінаристи та місцеві служачі. Хор співав гарно. Норми епідемічні були перевищені кілька разів. Але перше святкування пройшло вдало.

Після короткого сну, о сьомій годині, ми знов станули при престолі.

Знов була архиерейська Божественна Літургія. Співслужили зі мною цим разом о. Матей та о. Сильван. Вже не було процесії до вхідних дверей, лише Пасхальна Утренья та Божественна Літургія. Церква знов була заповнена вірними. Мабуть було ще більше людей, як вночі. Після Літургії було наступне посвячення пасок. Я не жалів води, тим більш, що люди з України люблять коли їх кроплять свяченою водою. Зараз після Літургії у мене в хаті був великодній сніданок. Я запросив всіх, але о. Андрій служив о год. 10. 00, тому не прийшов, а отці Євген та Матей снідали у себе, з рідними. У мене був о. Сильван, семінаристи, сестри та моя мама.

Літургію о годині десятой служив сам о. Андрій. Людей прийшло ще більше як на попередні літургії. На закінчення о. Андрій відчитав молитви на посвячення пасок, а кропив усіх у притворі о. Матей. Казали, що нарахували понад дев'ятсот осіб. Сьогодні в нашому соборі були ще дві додаткові літургії: о год. 12.00 та 17.00. Але було вже менше людей — на кожній літургії близько сто осіб.

На дворі було сьогодні холодно і мокро. Падав дощ. Крім цього недоспана ніч була причиною того, що після відправ я зразу поклався на ліжко і заснув. Ввечері я тільки ходив з собакою на прохід. Потрібно було також відписати на СМС-и, яких прийшло багато від наших вірних та від латинників.

Христос Воскрес! Воїстину Воскрес!

* * *

Пасхальна неділя, Великдень 24 квітня 2022 р.; пасхальні Божественні Літургії; спільний великодній сніданок

Після нічних відправ до хати я повернувся після першої години ночі. Зразу поклався спати, але ніяк не міг заснути. Почувався дуже погано — змучений так фізично, як і психічно. Я довго не міг заснути і не знав чи зможу підвестися на час ранком. На нічних Пасхальних відправах людей було дуже багато. Проповідь первісно мав говорити о. Андрій, але Архиерейська Божественна Літургія і перша Пасхальна Літургія, тому ми вирішили перед літургією, що все ж таки я буду говорити проповідь. Було також багато співу, особливо під час Пасхальної Утрени. Я співав Ірмоси та Плотію. В церкві запанувала тишина.

(Закінчення на 13 сторінці)

Пасха 2023 р. Собор Воздвиження Чесного Хреста.

Після Божественної Літургії було ще свячення пасок та мировання. До мировання приступила тільки частина вірних, біля п'ятсот осіб. Інші скоріше пішли додому. Всіх могло бути близько тисяча осіб. На моє відчуття, так багато людей на нічних відправах не було в нашому соборі ще ніколи від часу, як ми їх запровадили.

Рано я все ж таки пробудився. По годині шостій в соборі були вже перші вірні. Архиерейську Божественну Літургію співслужили зі мною отці: о. Євген та о. Матей. Я знов проповідував. Проповідь не була надто довга. Людей було більше, як на нічних богослужіннях. Заповнені були притвор, каплиця Гохберга та ще люди стояли назовні. Ми служили тільки Пасхальну Утренью, Божественну Літургію і посвятили паски. Все зайняло приблизно дві з половиною години. Паски ми святили оба з о. Матеем. Ми кропили принесені страви в головному проході, а пізніше також у бічних навах. Народу було море.

На початку Утрені я пробував нормально співати свої частини, як вночі, але показалося, що моє горло відмовило послуху. Тому я навіть далше не пробував співати, тільки віддав все отцям — о. Євгенові та о. Матееві. Отець Матей майже повністю співав за мене, включно з "Плоттю заснув...". Я був як статист. Пізніше однак мені голос дещо повернув і я міг співати під час Божественної Літургії.

Після цієї частини ми пішли на спільний пасхальний сніданок до Аулі Оссолінеум. Ми скоріше замовили там катерінг на 300 осіб. На жаль не всі, які взяли квитки, прийшли. Все ж таки було понад двісті осіб, в цьому числі ректор Вроцлавського Університету. Я посвятив паски та привітав всіх присутніх, як одну велику родину. Пізніше ми

з отцями перейшли по залі та поділилися свяченим яйцем. Люди гостилися, але багато харчів залишилося. Отець Євген має завезти все до одного з місць, де перебувають втікачі перед війною в Україні.

На Божественну Літургію о годині 10.00, яку служив сам о. Андрій, прийшло найбільше людей. Люди заповнили не тільки собор але також площу біля собору. Отець Матей допомагав о. Андрієві причащати вірних.

О годині дванадцятій служив сам о. Матей. Людей було вже менше — так, як в неділю о годині десятій. Разом на всіх Пасхальних Літургіях могло бути в цьому році у нас у Вроцлаві приблизно п'ять тисяч людей.

Святування першого дня Великодніх Свят пройшли у Вроцлаві у піднесеному настрої. Знесення протиепідемічних обмежень осмілило присутніх у Вроцлаві громадян України прибути на моління до греко-католицького собору. Частина учасників пасхальних молінь, це новоприбулі до Вроцлава втікачі перед війною, головно жінки з дітьми. Якщо тільки в Україну поверне мир, напевно велика частина з них захоче повернути до своїх домів. Радіємо, що ми змогли в цьому році молитися спільно з нашими сестрами і братами з України. Шкода тільки, що війна примусила мільйони громадян України проводити Великопосний та Пасхальний час поза рідною хатою і Україною та часто без своїх найближчих.

Всім бажаємо Божого благословення та спокійно і радісно провести цього-річну Пасху Христову.

Ще сьогодні, після обіду, о годині 15.00, у вроцлавському латинському архиєпархіяльному соборі проходили єпископські свячення нового вроцлавського єпископа — помічника Мацея

Малиги. Я був запрошений і пішов на ці свячення. Однак вже не співслужив, тільки сидів у сталлях. Також накладав руки на нового єпископа. Перед літургією я був на спільній зустрічі єпископів але після свячень я вже не ходив на обід. Врешті потрібно було відпочити.

* * *

Неділя Пасхи, Воскресіння ГНІХ 16 квітня 2022 р.; пасхальні відправи в соборі; святковий сніданок та відпочинок

Святуємо Пасху Господню — Великодні Свята. Святування проходять головно в соборі та в хаті. Перша Пасхальна Літургія, разом з Всеночним, процесією та Утренью проходили вночі, почавши від десятої години. Моління ми завершили після першої години ночі. По годині другій я поклався спати і після неповних трьох годинах потрібно було знов вставати. О годині 7.00 розпочалася Пасхальна Утренья, а о годині восьмій Архиерейська Божественна Літургія, яку транслювало Польське Телебачення. Служили зі мною три наші отці: о. Андрій, о. Євген та о. Роман. Не прийшов о. диякон Василь. Не було відомо що з ним сталося, бо до десятої не відбирав дзвінків. Щойно пізніше виявилось, що просто заспав! Зарвав попередні дві ночі, бо спав по три години. Був на нічних богослужіннях, але не встав вже на ранішні. Шкода, бо змушені ми були служити Архиерейську Божественну Літургію без диякона. Але добре, що нічого йому не сталося.

Третя Пасхальна Літургія служилася о годині десятій, а наступна о дванадцятій. Не знаю скільки могло бути людей, але вночі собор був повнісінький, рано було ще більше людей, бо не всі помістилися всередині і стояли назовні. Найбільше мабуть було людей о годині десятій, коли служив о. Андрій, а дещо менше о годині дванадцятій. Очевидно, після кожної Служби Божої було багато осіб, котрі хотіли ще освятити паску та інші м'ясні і молочні харчі. Ми не жаліли води.

Телебачення мало на пів години більше часу як у пересічну неділю. Це нам було надто багато. Тому, я «розтягав» як тільки було можна, але і так ми завершили Літургію, а трансляція ще тривала. Ми дали «на живо» Святе Причастя, пізніше ціле посвячення пасок, разом з окропленням кошиків в соборі і назовні. Коли я відходив від престолу,

в телебаченні ще тривала трансляція. → Пізніше виявилось, що телебачення не мало передбачених реклам на випадок скорішого закінчення трансляції. Але може це і добре, бо принаймні не було потреби поспішати.

Утренью, яка служилася перед Літургією, я також «перетягав», хоча не було ще трансляції. Між іншими, я відчитав Слова св. Івана Золотоустого на Пасху та з народом ми робили пробу привітання «Христос Воскрес!». Одним словом, не було надто довго, але було дуже радісно.

Після молінь в соборі, у мене був пасхальний сніданок. Крім моєї мами, с. Ольги та мене був ще служачий Маркіян. Це хлопець з України, який допомагає при нашому соборі. Його батьки в Україні, а дві сестри у Польщі, але поза Вроцлавом. Він сам, як студент, живе на квартирі. Ми мали нагоду разом засісти при столі та поділитися свяченим. Інші особи не могли бути з нами. Друга сестра хвора і залишилася в хаті. Отці були при престолі. На хвилинку вступив тільки поділитись яйцем о. Євген. Але і так було приємно та святочно.

Після обіду я не виїздив нігде з огляду на здоров'я, яке не дуже певне, а своє робить також і змучення. Завтра буду їхати до Познання, де будуть дияконські свячення піддиякона Миколи. Хочу бути в міру здоровим та виспаним. Тому ціле післяобіддя я був в хаті. Тільки виходив на довший прохід з собакою.

* * *

Проповідь на неділю Христового Воскресіння, 16 квітня 2023 р.

Христос Воскрес!

На цей день ми чекали протягом цілого Великого Посту та особливо підготовлялися до нього через цілу Страсну Седмицю, тобто Великий, або Страсний тиждень. Різдва свята мають свою специфіку та свою особливу, передусім, родинну, сценерію та атмосферу, але Свята Христового Воскресіння не мають конкуренції. В цей весняний час, коли приходимо до храму і співаємо пасхальний тропар «Христос воскрес із мертвих, смертю смерть подолав, і тим, що в гробах, життя дарував!» — радіють наші серця, а душевна радість променіє на наших лиць.

Протягом Страсного тижня ми були разом з Христом в Оливному саді, були на Його суді у Пилата та у Каяфи, ішли

разом з Ним на хресній дорозі, щоби остаточно станути під Його хрестом, на якому віддав своє життя. Коли вже видавалося, що все пропало, що пропала надія, що залишилося лише втікати з Єрусалиму та потайки оплакувати Його смерть і втрачену надію, стаємо сьогодні перед Його порожнім гробом. Безпосередні свідки порожнього гробу та небесні ангели звіщають нам, що Він живий, що не пропала надія, що Він не програв. Парадоксально, в цей важкий до розуміння, болісний та кривавий спосіб, Він переміг смерть, темряву, гріх та всяке зло. Він дає нам надію на життя у вічності. Приймаючи з вірою новину про Його воскресіння, віримо, що пройшовши поріг смерті, не перестанемо жити, лише радикально поміняється форма нашого існування. Будемо жити у щасливій вічності разом з Воскреслим Христом. Це правда, яка сьогодні стає перед нами, правда важка до розуміння нашим людським розумом, але правда, яку приймаємо з вірою та яка наповнює радістю наші серця.

Дорогі у Христі Сестри і Брати!

Сьогоднішнє наше радісне святкування є наслідком далекої і довгої дороги, від недовіри до віри, яку мусили найперше пройти Христові апостоли і учні та опісля ціла Христова Церква. Згідно зі свідченням Євангелиста Йоана, як перша Воскреслого Христа побачила Марія Магдалина. Але не розпізнала Його і на початку не повірила у Його воскресіння. Взяла Його за садівника та розпитувала у Нього про тіло померлого Вчителя. Ми певно чули також про Тому Апостола, який отримав звання Невірний. Не повірив словам своїх товаришів, апостолів, коли вони запевняли його, що бачили Воскреслого Вчителя. Щоб увірувати, хотів вкласти свою руку у Христові рани.

У вівторок будемо читати Євангеліє про двох учнів, які після Христової смерті втікали з Єрусалиму до Емаусу. Вони не повірили жінкам, які говорили, що Христос живий. Це від них пішло песимістичне ствердження: «А ми сподівались, що це він той, хто має визволити Ізраїля». (Лк. 24, 21). Знов, згідно зі словами Євангелиста Луки жінки, котрі прийшли ранком в неділю до Христового гробу, зустріли там двох ангелів, котрі сказали їм, що їхнього Вчителя немає тут, що Він воскрес. Вони спочатку також не повірили ангелам. Правда про це почала поводити до них

щойно тоді, коли пригадали собі Його попередні слова, що Син Чоловічий буде виданий грішникам у руки, що буде розп'ятий та що третього дня воскресне (пор. Лк. 24, 1-12). Коли пізніше вони розповіли про це все апостолам, ці також їм не повірили. Їхні слова взяли за порожнє жіноче верзіння (Лк. 24, 11). Ми сьогодні отримуємо від Церкви певне вчення про Христове воскресіння та успадковуємо також цілу літургійно-обрядову традицію, яка пов'язана з сьогоднішнім Святом, яке Ірмос 8 Пісні з Пасхальної Утрени так описує: «Цей провіщений і святий день, перший по суботі, царський і Господній, свято над святами і торжество всіх торжеств: в цей день прославляймо Христа навіки (...)».

Дорогі у Христі Сестри і Брати!

Всім бажаю, щоб разом з Воскреслим Христом, ми досягнули спасення. Бажаю, щоб цьогорічний празник Христового воскресіння допоміг нам відновити нашу віру та нашу пам'ять про Святе Хрещення, яке ми колись прийняли. Бажаю, щоби в цьому не перешкодила нам ні еміграція, ні викорінення з рідної землі, місцевості чи парафії, ні розділення родин, ні війна в Україні, ані жодні інші злі сили, чи ворожо наставлені люди. Бажаю також всім, щоби на Христовому прикладі ми вчилися, що після Страсного тижня, після Страсної п'ятниці, приходять славне і переможне Воскресіння. Не втрачаймо надії, що після війни в Україні, також прийде перемога та настане мир. Тому не втікаймо від цього що рідне, своє, власне, як зробили це два Христові учні, Клеопа та його товариш, котрі втікали з Єрусалиму до Емаусу. Радше шукайте особистої зустрічі з Воскреслим. Тільки Він зможе пояснити, повчити, потішити та повернути надію в цих важких часах, в яких прийшлося нам жити. Не вкривайте також перед світом своєї радості з Христового воскресіння. Діліться нею з усіма довкола, чи то в храмі, чи в родині, в праці, у школі, всюди там, де кине вас доля. Не стидайтесь своєї віри у Воскреслого Христа, а то і Він не буде стидатися нас.

Здорових, радісних, благословенних та пережитих глибоко свят Христового Воскресіння! Нехай Воскреслий Христос всіх щедро благословить та наповнює ваші серця радістю з Христового воскресіння!

Христос Воскрес!

Мирон Сич

— приятельський спогад

Після виснажливої хвороби, 4 квітня 2024 р., на 64 році життя відійшов до Господа бл. п. Мирон Сич — активний освітянин, діяч Об'єднання Українців у Польщі, самоврядувальник, депутат Сейму РП VI-VII каденцій, віцемаршалок Вармінсько-Мазурського воєводства, організатор й довголітній директор Комплексу Шкіл з Українською Мовою Навчання в Гурові Ілавецькому, а для приятелів — щирий друг і веселий колега.

Дитинство Мирона пройшло у невеликому, прикордонному селі Остроуму Барді, що на півночі сьогodнішньої Ольштинсько-Іданської Єпархії УГКЦ. Це село ще відоме в громаді тим, що тут свої наймолодші роки життя провів перший в післявоєнній Польщі посол до Сейму РП (1989), професор Володимир Мокрий. В Остроуму Барді, яке майже повністю заселявали після II світової війни переселенці з акції «Вісла», всі говорили по-українськи і тому Мирон польську мову вивчив, як з притаманним йому почуттям гумору розповідав, щойно в місцевій початковій школі.

Батько Мирона, Олекса, був родом із Ляшок (Ярославський повіт), а мама з Хотинця (Ярославський повіт). Батько частину молодих років свого життя провів в повстанських рядах, за що після війни був ув'язнений.

Острє Бардо й родина (це, крім батьків, були ще сестра і брат) були для малого хлопця своєрідним острівцем української атмосфери й патріотичного виховання, тому що так, попри всі сподівані і далекосяжні плани тодішньої влади, склалося. Тут також малий

Мирон зустрівся з отцем **Юліаном Гбуром**, від якого навчився поваги для рідної Греко-Католицької Церкви. Про о. Гбура часто і теплими словами згадував: «Колись отець Юліян побачив, що ми з хлопцями граємо у футбол на

прицерковному майдані шматтяним м'ячем — через тиждень привіз нам шкіряного м'яча. Від нашого пароха дійсно можна було вчитися поваги до інших людей».

Середню освіту Мирон здобув у Гурові Ілавецькому, де тоді (60–80 роки ХХ ст.) при місцевому загальноосвітньому ліцеї існували українські класи, що їх популярно в народі називали «українською школою». Вихователем класу, в якому опинився Мирон, був професор Теофіль Щерба.

Роки навчання в гурово-ілавецькій алма mater, це був гарний час для всестороннього розвитку молоді людини, україномовного ліцеїста. Крім навчання української мови та літератури, була ще можливість працювати на художній

Вищій Педагогічній Школі (сьогодні — університет), де зразу, після часу відведення на навчання, включився в русло розвитку й креації українського молодіжного художнього й інтелектуального руху, результатом чого, між іншими, стала студентська організація, яка згодом огорнула всі академічні центри Польщі.

Після захисту магістерської роботи та закінчення вищої школи й відбуття обов'язкової військової служби, став вчителем у колишньому своєму ліцеї в Гурові Ілавецькому. Тут його пристрасть до праці для добра свого народу скоро дала наслідки. Мирон Сич став членом проводу комітету для заснування самостійного ліцею з українською мовою навчання. Став його директором. На даний час були в середовищі необґрунтовані побоювання, що ліцей спричиниться до ізоляції українців. Так не сталося. Ліцей, а потім Комплекс Шкіл з Українською Мовою Навчання став важливим місцем просвіти й культури цілого регіону, з освітніх пропозицій якого може скористати кожна молода людина.

Осінь 1998 року стала для Мирона Сича початком успішної політичної кар'єри на регіональному та краєвому рівнях. Розвиваючи її, проте не забував він про свій найближчий регіон. Тут його доцінювали й поважали, результатом чого було присвоєння йому 10 листопада 2023 р. громадськими радами міста і гміни Гурова Ілавецького звання Почесного Громадянина.

З днем упокоєння Мирона Сича громада втратила щирого друга, патріота, невтомного борця на ниві українсько-польського поєднання, велику людину, яка назавжди залишиться в історичній пам'яті української громади. Вічна Тобі пам'ять, дорогий друже!

Нехай вармінсько-мазурська земля, яка стала для Тебе й Твоїх рідних домом, буде пухом, а Твої діла розвиватимуться й даватимуть у прийдешньому рясні плоди!

Богдан Тхір

На світлині з львівським театром-студією «Не журиш».

ниві у фольклорному колективі «Думка». Тут Мирон виявив неабиякі здібності — співав, грав на кількох інструментах, танцював народні українські танці.

Після здобуття атестату зрілості Мирон почав навчання в ольштинській

Великодні Дзвони

Христос Воскрес!

Христос воскрес! Радійте, діти,
Біжіть у поле, у садок,
Збирайте зіллячко і квіти,
Кладіть на Божий Хрест вінок!

Нехай бринять і пахнуть квіти,
Нехай почує Божий рай,
Як на землі радіють діти
І звеселяють рідний край.

На вас погляне Божа Мати,
Радіючи з святих небес...
Збирайтесь, діти, ну ж співати:
Христос воскрес! Христос воскрес!

Леонід Глібов

Писанка

Гарна писанка у мене,
Мабуть, кращої й нема.
Мама тільки помагала,
Малювала ж я сама.

Змалювала дрібно квіти,
Вісім хрестиків малих,
І дрібнюсінько ялинку
І поясочок поміж них.

Хоч не зразу змалювала,
Зіпсувала п'ять яєць, —
Та як шосте закінчила,
Тато мовив: "Молодець!"

Я ту писанку для себе,
Для зразочка залишу,
А для мами і для тата
Дві ще кращі напишу.

Катерина Перелісна

Шановні Читачі!

Вітаємо Вас із світлим і радісним святом Великодня. Бажаємо Вам щастя і радості, віри і благополуччя! Нехай чудесне свято Пасхи принесе всім нам любов та світло у родини, щирість та добро у взаємини, а передусім — здоров'я і мир. Нехай Господня ласка Вас зігриває і дарує тільки добрі дні. Нехай Боже благословення завжди буде з всіма нами, а Господь дарує свою безмежну любов, перемогу над злом і справедливий мир світу!

Христос Воскрес!

Редакція «Благовіста»

Христос Воскрес!

Дорогі у Христі, нехай благословляє Вас Воскреслий Христос, а ми ідімо до Нього на зустріч із розпростертими руками. Просімо Його благословення для нас, для нашого народу, для нашої Батьківщини. Божого, святого миру!

Бажаю Вам добра і любові, перемоги над ворогом і тільки спокою та злагоди.

Владика-емерит Петро Крик

Подяка

Щиро дякуємо Консistorії Вроцлавсько-Гданської Єпархії УГКЦ за щедру фінансову підтримку праці й діяльності нашої редакції.

Ваша підтримка — свідчення небайдужого ставлення до наших буденних проблем і розуміння значення важливості друкованого слова. Хай Господь Бог сторицею віддячить за Ваше розуміння.

Редакція «Благовіста»

Христос воскрес!

Христос воскрес! — Воістину!
Воістину воскрес!
Співаймо пісню радості
Царю землі й небес.

Христос воскрес! О, сонечко,
З високих височин
Подай же радість світові:
Воскрес Господній Син!

Христос воскрес! Повітрячко,
Ти ллешся із небес,
Співай побожно, радісно:
Воістину воскрес!

Катерина Перелісна

Радісний надходить день

Радісний надходить день,
Дзвонять дзвони: дзень-дзелень.
Понад міста, понад села
Лине вісточка весела.

Ясне сонце над селом,
Наче писанка, зійшло —
Вибігайте з хати, діти!
Як сьогодні не радіти?

Вийдем — вийдем на горбок,
Заспіваєм гагілок,
Що весна вже воскресла,
Нам Великдень принесла.

Роман Завадович

БЛАГОВІСТ — суспільно-релігійний бюлетень. Видає Українська Греко-Католицька Церква у Польщі. Редакція працює на громадських засадах. Редагує колегія: **Владика Аркадій Трохановський, о. митрат Богдан Панчак, о. Микола Костецький** — координатор від Перемисько-Варшавської архієпархії, **о. Євген Сухий** — координатор від Вроцлавсько-Кшалінської єпархії. Відповідальний редактор **Богдан Тхір (бт). Аркадій Стопа** — технічні консультації. *Погляди авторів публікацій не завжди сходяться з точкою зору редакції. В оправданих випадках застерігаємо собі право виправляти і скорочувати авторські тексти.*

Kuria bp, ul. Biskupa Jana Śnigurskiego 2A, 37-700 **Przemysł**, tel/fax 16 678-78-68, e-mail: kuria@przemyslgr.opoka.org.pl; **Kuria bp**, Pl. Nankiera 15a, 50-140 **Wrocław**, tel./fax 71 343-94-77; fax 71 343-94-67, e-mail: konsystoria@wro-gda.opoka.org.pl; **Kuria bp**, ul. Lubelska 12, 10-405 **Olsztyn**, tel: 89 539 60 48, e-mail: eparchia.kontakt@gmail.com

Adres redakcji: BŁAHOWIST; ul. Kościuszki 28/3, 11-220 Górowo Iławeckie, tel. 89 761-04-21, e-mail: blahowist@poczta.onet.pl, konto: Bank Spółdzielczy w Górowie Ił, Nr 08 8855 0004 2003 0006 3515 0001